

Mytologia maalauksessa Vuodenajat

Emilia Johansson

Opinnäytetyö Kuvataide

2022

Opinnäytetyö (AMK) | Abstrakti

Turun ammattikorkeakoulu

Kuvataide

15.11.2022 | 36 sivua

Emilia Johansson

Mytologia maalauksessa Vuodenajat

Opinnäytetyö käsittelee mytologiaa maalauksessani *Vuodenajat*. Mytologian käsitteen filosofia perustuu semiootikko Roland Barthesin (Ranska, s. 1915 – k. 1980) teokselle *Mytologioita*.

Tutkimuksellinen dialogi on esseistinen runo. Tarkoituksena on todistaa katsojan vastuu merkityksen antamisessa näkemilleen symboleille.

Mytologian keinotekoisesti luomista tutkin käyttäen valittua maalausta prosessin perustana. Varioivista kuvakulttuureista valitut myyttien selitykset ohjaavat katsojaa.

Kuvien sanalliset selitykset luettuaan katsojalla on käsitys maalauksen sisäisistä symbolien merkityksistä, jotka viittaavat itsensä ulkopuoliseen. Yhdistelemällä merkityksiä eri lähteistä voi luoda oman mytologian. Katsoja voi muuttaa kokemustaan merkityksen määrittelyn kautta.

Asiasanat:

Myytti, semiotiikka, Roland Barthes, symboliikka, maalaustaide

Kandidat Thesis | Abstrakt

Åbo Yrkeshögskolan

Bildkonst

2022 | 36 sidor

Emilia Johansson

Mytologi i målning Årstider

Lärdomsprovet handlar om mytologi i min målningen *Årstiderna*, baserar på semiotiker Roland Barthes (Frankrike, f. 1915 – d. 1980) verk *Mytologier*.

Dialogen i undersökningen formas till en essäistisk dikt. Avhandlingen bevisar betraktarens ansvar att ge betydelse åt symbolerna som hen ser.

Undersökningen observerar mytologi som är skapad genom en målning och förklaringar. Målningen *Årstiderna* fungerar som en grund för processen. Förklaringar om mytologin har utvalts från varierande bildkulturer.

Efter att åskådaren läst information om symbolerna, är det möjligt att förena betydelser inuti målningen och utanför. Man kan skapa sin egen mytologi genom att kombinera olika källor. / Genom att definiera betydelsen kan åskådaren förändra sin upplevelse.

Nyckelord:

Myt, semiotik, Roland Barthes, symbolik, målning

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Fine Arts

2022 | 36 pages

Emilia Johansson

Mythology in painting Seasons

This bachelor's thesis discusses mythology in my painting *Seasons* considering theories of semiotic Roland Barthes (France, b. 1915 – d. 1980) and his opus *Mythologies*.

The mode of expression is essayistic poem.

The aim of analysis is to provide beholders with choices between the symbols and verbal explanations in question.

Mythology as a theme is examined in correlation to the painting above. Mythology as a theme is examined in correlation to the painting above. Different symbols are explained through various fields of visual culture.

This thesis can be used as a dictionary. The spectator creates their own mythology by combining diverse sources in the context of their signification. By redefining symbols/meaning, the experience of the spectator can be altered.

Keywords:

Myth, semiotic, Roland Barthes, symbolism, painting

Sisällys

1 Myytiksi	7
2 Roland Barthesin kielellä	10
3 Neljään jaettu	13
4 Vuodenajan myytti	
4.1 Kevät	16
4.2 Kesä	19
4.3 Syksy	24
4.4 Talvi	28
5 Voima merkityksessä	32
6 Bibliografia	34

Kuvat

- Kuva 1. Jacobo Ligozzi, yksityiskohta maalauksesta *Kohtalon allegoria*. 1500-luvun loppupuoli. Galleria Uffizi, Firenze. Kuva: Emilia Johansson. 8
- Kuva 2. Giotto di Bondone. yksityiskohta *Cappella degli Scrovegnin freskosta*. Padova. 1304-06. Kuva: Emilia Johansson. 15
- Kuva 3. Emilia Emmu Johansson, yksityiskohta maalauksesta *Vuodenajat*. 2022. Dublin. Kuva: Emilia Johansson. 22
- Kuva 4. Pierantonio Bandini, *Baroncellin vaimo*, yksityiskohta. 1489. Galleria Uffizi, Firenze. Kuva: Emilia Johansson. 22
- Kuva 5. Yksityiskohta: Tiziano Vecellio, *Venus*. 1938. Galleria Uffizi, Firenze. Kuva: Emilia Johansson. 27

1 Myytiksi

Tutkimuksellinen opinnäytetyö on lyyrinen essee, joka liittyy taiteellisena osuutena toteutettuun Vuodenajat (öljy kankaalle, 168 x 182 cm, 2022) -öljymaalaukseen ja sen muodostamaan myttiin. Pohdin erilaisten merkkien tulkintaa varioivista lähteistä käsin. Lähestymistapani pohjautuu Roland Barthesin teokselle *Mytologioita* (Barthes 1994). Barthesin ote semiotiikkaan eroaa Ferninand Saussuren teoriasta siten, että hän jatkaa merkkien lukemisen ketjusta mytologian kehittymiseen. Käsittelen jokaisen teoksessa esiintyvän symbolin viittaamalla johonkin merkkiselitykseen. Maalauksen toteutuksen yksityiskohdat esitellään taiteellisessa opinnäytetyössä, jossa tärkeää ovat ekologiset ja kestävän kehityksen arvot ja tapa, jolla tulevaisuuden maalausprosessia voi kehittää mahdollisimman ympäristöystävälliseksi.

Esimerkkeinä käytän eri kulttuureista periytyviä kuvaselitystöjä ja pohdin voiko kuvan mytologisen tulkinnan valinnalla vaikuttaa myytin ja sen myötä maailmankuvan rakentumiseen kuvakulttuurista riippumatta? Nostan esiin itseäni kiinnostavia merkkiselityksiä monimuotoisesta kuvakulttuurien perinnöstä. Tiibetin buddhalainen, ortodoksinen, katolinen, kiinalainen perinne, renessanssi, venäläinen kansantaide ja egyptologinen mytologia vuorottelevat tiedon lähteissä.

Maalaus on ikiaikainen fyysinen ja filosofinen väline ja tapa ilmaista ja välittää semioottisia ketjuja; mytologioita. Onko mahdollista koota allegoria vuodenajoista ja antaa niille mytologinen merkitys? Pyrkimykseni on luoda yhteneväisyys satunnaisista lähteistä poimituille kuvien

selityksille, jotka muodostavat oman mytologiansa maalauksessa Vuodenajat. Katsojalla on yleisesti vastuu aktiivisena toimijana ja muutoksen tekijänä kulloisenkin merkin selitystä koskevan lähteen valinnassa.

Kuva 1. Yksityiskohta Jacobo Ligozzin (s. 1547 – k. 1627) teoksesta Kohtalon allegoria (Allegory of Fortune), öljy puulle, 44 x 26,5 cm, 1500-luvun loppupuoli, Galleria Uffizi, Firenze. Kuva: Emilia Johansson.

Tutkimuksellisuus opinnäytetyössä näkyy esseistisen runon formaatissa sekä lähteiden täsmällisyydessä. Kiinnitys jo olemassa olevaan informaatioon tapahtuu johdannon, tarkastelun viitteiden ja loppupäätelmien avulla.

Lyyriisyys ja poeettisuus heijastuu lähdevalintojen vapaudessa ja siinä, että useat merkittävät semiootikot ja heidän ajattelunsa, kuten Ferdinand Saussure (Sveitsi, s. 1857 – k. 1913), on jätetty systemaattisesti ulos pohdinnasta. Pyrkimykseni ei ole lisätä kvantitatiivisesti informaatiota, vaan muodostaa eräs ajatuksen prosesseja kyseenalaistava katsaus mytologioiden kokemiseen ja tarkasteluun. Näkökulma on eksistentiaalinen nosto entiteettien kokemisen muodostamasta polveilevasta, mutta yhtenäisestä ketjusta.

Ristiriitaisuus ajattelussa mytologia-semiotiikan, eksistentiaalismin ja kristillisen mystiikan välillä on ilmeinen ja imitoi näin todellisuuden ristiriitaisuutta. Kirjavuus on heijastuma taiteellisen ajattelun logiikasta. Oletamus lukijasta, joka kokee mielekkääksi semiotiikan tarkastelun erään yksilön välityksellä, kieli individualistisesta ajasta. Seikan huomioiminen voi johtaa uuteen näkökulmaan. Martti Luther oli katolisen kirkon kriitikko, vaikka luostarissa viettämänsä vuodet ohjasivat hänen ajatteluaan.

2 Roland Barthesin kielellä

Semiootikko Roland Barthesin 1957 julkaistussa teoksessa *Mytologioita* (Barthes, 1994) Barthes esittelee erilaisia objekteja ja perustelee, mikä tekee kyseiselle objektille mytologian. Vuodenajat maalaus koostuu symboleista ja niiden suhteista. Symbolien yhteys koostaa allegorian, vertauskuvaa kantavan embleemin. Barthesin mukaan kaiken, kuten yksinkertaisen lasten lelu takana on mytologia. Hänen teoriansa mukaan mytologia puolestaan muodostuu kullekin objektille annetusta merkityksestä, mikä on kokijan subjektiivinen valinta. Symboleilla on voima semiotiikan kyvykkyyden kautta. Semioottisen tarkkailun kautta katsojan on mahdollista kyseenalaistaa ajattelutapa. Yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten hän katsoo maailmaa ja millaisia viestejä haluaa välittää.

Teen poeettisen katsauksen tutkimuksellisesti lyyrisen esseen muodossa ymmärtääkseni ylikulttuurisia- ja sukupolvisia suhtautumistapoja intensiivisessä symbolien maailmassa keskittyen satunnaisuuden ja valinnan samanaikaiseen vaikutukseen. Esimerkiksi lammas kehittää katsojan mielessä valmiita odotuksia ja olettamuksia. Vaikka katsojan suhde lampaan hahmoon ei tuottaisi pyhän reaktion miettimistä, ympäröivä yhteiskunta huokuu epäätietoisia reaktioita lammas-symbolin kristilliseen historiaan. Lammas kuvastaa Jeesusta Jumalan karitsaa. Ajattelun tasolla; aineettomana, lampaan symboli ylittää taiteen lajien rajat; luterilaisessa kirkkomusiikissa jumalan karitsa on toistuva teema (de Morales Cristóbal. 1500–1553: 6. Agnus Dei, de la misa Vulnerasti cor meum. Nuotit. Pdf-tiedosto. Nancho Alvarez. www.lilypond.org. Viitattu 20.7.2022).

Esitystapana entiteettien toisiinsa liittäminen on tutkimuksellinen keino osoittaa symbolien välinen yhteys tai sen hypoteettinen muodostuminen. Symbolien sijoittaminen kuvaan luo allegorioita, jotka neljän sarjana luovat kerrostuneen myytin tarkastelun kohteena olevassa taulussa. Maalauksen visuaalinen selkeys pyrkii katsojalähtöisesti merkin vapaaseen ja yksilölliseen konnotaatioon.

Teoksessa merkkien toisto on yritys päästä lähemmäs tallentumista, ikisuuden illuusiota. Sarjakuvamaiseen lukemisen tyyliin maalausta voi lukea uudelleen kontekstia ohjaten vihjeiden myytin selitysten avulla. Samalla kuvan symbolinen painopiste muuttuu, jolloin tietoisuuteen kantautuu uusia mytologisia kerrostumia. Selitysten lähteet ovat tutkimuksellisesti mielivaltaisia valintoja, jotka johtavat taiteellisen opinnäytetyön rinnalla tai erikseen luettuna tutkimukselliseen

lopputulokseen. Merkit ovat itsessään epävarmoja: ”saada selville, rakastaako toinen häntä, hänellä ei ole käytössään yhtään varmaa merkkijärjestelmää” (Roland B, 1994).

Roland Barthes teoksessa *Rakastuneen kielellä* luettelee erilaisia tapahtumia ja selittää ne rakastuneen näkökulmasta. Merkkien selitysten valitsijana olen samankaltaisessa, tilanteellisesti kuin rakastuneen, näkökulmassa. Barthesin teoksessa kaikkia kuvattavia elämän tapahtumia yhdistää rakastumisen kokemus. *Rakastuneen kielellä* on hyvä esimerkki vertauskuvista, eli allegorioista tekstin muodosta.

Barthesia voi syyttää teoriattomuudesta (Barthes 1994, 8), mikä viittaa ominaisuutena lyyrisen esseän ilmaisuun. Menetelmää tutkimuksellisessa opinnäytetyössäni voi luonnehtia Barthesilaiseksi sen teoriattomuuteen nojaten. Näkyvä satunnaisuus ja ulkoinen logiikkattomuus heijastuu mytologioiden selitysten valikoitumisessa.

Lisäksi viitataan Raamatun kielikuviin lainauksilla. Länsimaisen kulttuurin kuvaperintö on kehittynyt kristinuskosta. Raamatun tekstit koostuvat lähinnä pelkistä allegorioista, mikä tekee siitä merkittävän mytologisen teoksen eurooppalaista kuvien lukutapaa koskien.

Luettelomaisen ilmaisun esikuvana on renessanssiajan kuvia selittävä teos Cesare Ripan ”*Iconologia, or Moral Emblems*” (2021). Kuvan yhteydessä merkkien selitykset tarjoavat katsojalle varmuuden, jonka perusteella voi tarkastella ensin yksittäisiä merkkejä, toisessa vaiheessa allegorista kuvaa; vuodenaikojen embleemiä. Embleemi-kuva on myytti itsessään. Päämääränä on vierittää vastuu lukijalle. Prosessin jälkeen maailmaa voi tulkita esseän muodostamaa ajatustapaa oppaana pitäen.

Kulkiessa länsimaisessa kaupungissa voi lukea ristin merkin. Sen ymmärtäminen muokkaa käsitystämme kahden viivan yhteistyöstä, kun ne asetetaan päällekkäin toisiinsa. Kun jokin merkki voi antaa niin suuren viitekehyksen kuin uskonto, voisimme sanoa että symboleilla on painava merkitys. Symbolit muokkaavat taidokkaasti ja kätkeytyvät suhtautumistamme asioihin, ihmisiin,

ympäröivään maailmaan; arkkitehtuuriin, kaupunkikuvaan, valintoihin kuluttajana yhteiskunnassa. Esimerkiksi kaupunkiympäristössä vallitsee kuvallinen ja semioottisesti monimuotoinen prosessi, joka tapahtuu mainosten ja viestimien, kuten älypuhelinsovellusten kautta.

Merkin toistuvuus kehkeytyy helposti maalauksessa tuttuutta herättäväksi piirteeksi. Toistuvia elementtejä Vuodenajat-maalauksessa ovat ihmishahmo, neliön muoto, sekä vuodenaika-teeman toistuvuus historian sekvenssissä. Eläin-teeman toistuvuus ilmenee 16000 vuotta vanhoissa Ranskassa sijaitsevissa Lascauxin luolamaalauksissa. (Fleming & Honour 2012, 39.)

3 Neljään jaettu

Nelikulmion muotoisessa teoksessa on neljä segmenttiä, joissa jokaisessa on esitelty yksi vuodenaika. Nelijakoista kuvatilaa on käyttänyt myös italialainen varhaisrenessanssin taidemaalari Giotto di Bondone (s. 1267– k. 1337) Cappella degli Scrovegnin seinämaalauksessa (Padova, 1304-06). Toinen teos, jossa ilmenee jaetun pinta-alan ja hahmojen asettumisen välinen dynamiikka, on Johan Mäkysen Akaan kirkkoon maalaama alttaritaulu (Vartiainen 2012, 12).

Nelijakoisuus on itsessään numerologinen myytti. Myöhäiskeskiajalla vaikuttanut katolinen mystikko Teresa Avialainen käsitteli rukouksessa neljää astetta:

Ensimmäiseen asteeseen (*kevät*) kuului itsetutkiskelu ja lähimmäisen rakkaus.

Toinen aste (*kesä*) antoi tilan levollisuudelle ja saavutetuista tuloksista nauttimiselle.

Kolmannen asteen (*syksy*) ominaisuudet olivat muisti, kyvyt ja tahto.

Viimeinen; neljäs aste (*talvi*) sisältää ekstaattiset kokemukset. (Lehmijoki-Gardner 2007, 331 & 343.)

Kuva 2. Yksityiskohta Giotton maalauksesta, Cappella degli Scrovegni, Padova, 1304-06. Kuva: Emilia Johansson.

Luonto-teema on taidehistoriallinen perinne. Luodessaan oman version perinteisestä aiheesta, tekijä liittyy teemalliseen ja ajalliseen punokseen.

Teoksia, joissa aihepiirinä on vuodenaika:

Kansantaiteilija Anatoly Podogovin maalaamassa kevään allegoriassa viisi lintua laulaa symmetrisellä ornamenttimaisella köynnöksellä istuen (Yemelyanova 1980 31 & 32).

Giuseppe Archimboldo, ”Kesä” (öljy kankaalle, 76 x 64 cm, 1563–1566) -maalauksessa sivuprofiili on muodostettu vihannesten kuvista kooten (Magrelli & Angela 2010, 294).

Suomalaisen taiteilija Torsten Wasastjernan teoksessa Varisevia lehtiä / Varisevien lehtien tanssi kuvataan syksyä. (Finnish National Gallery, Viitattu 1.10.2022.)

Syksyä vuonna 1924 Johan Huizingan on otsikoinut teologiaa käsittelevän opuksen nimellä ”Keskiajan syksy” (Lehmijoki-Gardner 200, 331 & 343).

Kukkulan laelta koirat ja tummiin pukeutuneet suuntaavat jääkentille. Talvehtivat puut rytmittävät kuvatilaa diagonaalissa vasemmalta oikealle ja vuoret samoin oikealta vasemmalle. Pieter Brueghelin ”Kuukaudet” -teossarjan ikoninen ”Metsästäjät lumessa” (öljy temperalle ja puulle, 118 x 164 cm, 1565, Kunsthistorisches Museum, Wien) on maisemallinen talven kuvaus. (Fleming & Honour 2012, 510.)

Neljän vuodenajan esittäminen yhtenä teoksena on ympäristöystävällinen ja poliittinen teko. Temaattinen ja visuaalinen selkeys antaa tilaa tutkimalleni aiheelle, mytologian muodostumiselle. Semioottisten merkkien välillä on tilaa symbolien keskinäisten suhteiden hahmottamiselle. Maalausta luetaan länsimaisen kirjan tavoin; vasemmalta oikealle, ylhäältä alas. Lukemisen tapa yhdistettynä kuvasegmentteihin muistuttaa sarjakuvaa.

Yhden maalauksen tekeminen voidaan tulkita niukkuutena tai minimalismina. Harkittu materiaalin tuottaminen voi olla myös runsautta tai määrittämätöntä. Tämänhetkinen praktiikkani kukkii ideasta, jossa maailmankaikkeuteen on parempi saattaa yksi teos esimerkiksi sarjan sijasta. ”Ihmiset luulevat, että maalaaminen on kiinni väreistä: Eniten se on sommittelua. Ja siinä koko asia.” (Martin 1990).

4 Vuodenajan myytti

4.1 Kevät

Kukka, keltainen lilja

”- - liljojen keskellä on hänen laidunmaansa. Kun tuulenhengi illalla viriää ja varjot pitenevät, tule silloin - -” (Raamattu 1992, 768).

Kasvit hakeutuvat lajilleen suotuisaan paikkaan kasvamaan. Kasvuympäristön soveltuvuus ja kasvin elinikä on täydentynyt vuosimiljoonien saatossa. Moni kasvi on kehittänyt itselleen apukeinoja, kuten ilmajuuria selvitäkseen. (Halina Heitz & Gisela Geil 1992, 16.)

Nainen jalkansa ristittyinä

Silmät ovat lepoasentoon suljetut ja jalat kevyesti ristissä Giorgionen ”Nukkuva Venus” (öljykankaalle, 108,5x175 cm, 1508–1510, Dresden) -maalauksessa (Magrelli & Angela 2010, 25).

Keltainen taivas

Tiibetin buddhalaisen Sera-luostarin sisäänkäynti on väriltään keltainen (Saloniemi 2008, 48). Latinan sanat ”ante meridiem” merkitsee ennen puolta päivää (Nurmi & Rekiaro 1995, 20).

Vaaleansiniset sukkahousut

Vittore Carpaccion (s. 1455– k. 1525) maalauksessa hahmo seisoo kuvan etualalla. Ritarin sukkahousujen päälle on sidottu metallinen haarniska. (Okkonen 1947, 251.)

Vihreä korkeakauluksinen mekko

Maalauksessa ”Siunaava Jeesus” (tekijä tuntematon) Kristuksen keholla on vaaleanvihreä kaapu. Sodan aiheuttamat vauriot on restauroitu Valamon luostarissa. Teos löydettiin Karjalasta (Vartiainen 2012, 267.)

Keltainen täysikuu mustalla reunustalla

Tiibetiläisissä metallisissa hiuskoristeissa on kohokuviokukka (Saloniemi 2008, 32), jonka keskellä keltainen kivi, kuin täysikuu.

Hymyilevät kasvot

Sesat kirjoitustaidon, laskuopin ja mittaamisen jumalatar. Kirjoitusta pidettiin jumalien puheena. Kirjoitetut lauseet koostuvat hieroglyfikirjoituksessa kuvista, jotka esittävät jotain olemassa olevaa asiaa. (Adkins L. & Adkins R. 2003.)

Kiinniolevat silmät

”Jos koko ruumis olisi pelkkää silmää, olisiko silloin kuuloa? Tai jos se olisi pelkkää korvaa, olisiko silloin hajuaistia?” (Raamattu 1992, 1332).

Silmien kiinni pitäminen voi olla viittaus sisäisen maailman tutkimiseen, näköaistin poissulkemiseen tai yllätyksen odottamiseen.

Horuksen silmät suojelevat. Silmät yhdistetään valon näkemiseen. Fortuna-myytissä silmät ovat sokeat osoituksena siitä, että onnen jumala jakaa lahjojaan tasapuolisesti.

(Adkins L. & Adkins R. 2003, 30.)

Kylpyankka

Venäläisessä kansantaitteessa on suosittu ankan muotoisia kippoja. Ne ovat sisältä onttoja ja päältä koristeellisiksi maalattuja. Yleisimpiä väriä ovat punainen, kulta, musta ja vihreä. (Yemelyanova 1980, 37 & 54 & 92).

Hieroglyfien yleinen kirjoitusmerkki on linnun sivuprofiili (Adkins L. & Adkins R. 2003).

Kylpyankka on kolmiulotteinen hieroglyfi.

Appelsiineja ja appelsiinipuun lehtiä

Piero Della Francesca (Italia, s. 1415 – k. 1492): Kristuksen kaste -maalauksessa (168 x 116 cm, öljy puulle, 1445, National Gallery, Lontoo) kastettavan yllä, kuin kattona, on lehtevä puu (Fleming & Honour 2012, 446).

Appelsiini on kuin suuri kalamondiinipuu, joka on makeankitkerän kumkvatin ja mandariinin sekoitus. Kumkvatit voi syödä kuorineen.

4.2 Kesä

Valkoinen hevonen

Koristeellisesti valjastettu ratsu katsoo eteen päin Gentile da Fabrianon teoksessa Kuninkaiden kumarrus / Adoration of the magi, 301 x 283 cm, tempera paneelille, 1423, Uffizi (Grebe & King 2015). Valkea ratsu on läpäissyt ihmisjoukon seuraamaan Jeesuksen kohtaamista.

Nainen istuu

Embleemissä ”Malti” / ”Patience” nainen istuu kivellä lepäämässä pitäen painavaa kantopuuta olallaan. ”Luottavaisuus” / ”Confidence” -symbolissa henkilön hiukset hulmuavat tuulella. Kädessään hänellä on laiva ja katse toiveikkaasti ylöspäin. Kivi on meren äärellä ja hahmo istuu sen päällä peittävässä mekossa. (Ripa 2021, 16 & 59.)

”Mikä tuolta tulee? Se kohoaa kuin savupatsas, se tuoksuu mirhulta ja suitsukkeelta, outojen maiden ihojauheilta. Se on Salomon kantotuoli!” (Raamattu 1992, 768).

Vaaleanpunainen pelargoni

Ylläpitoa kuvaavassa embleemissä ”Sustenance” vuoristoisen maiseman keskellä seisoo hahmo. Hän kantaa toisessa kainalossaan maissia ja toisessa viinirypäleterttua. Rinnoista hän puristaa maitoa virtana. (Ripa 2021, 71 & 72).

Pielikki kasviksi kutsuttu kasvi on kurjenpolven sisarkasvi. Se pärjää parhaiten täysin aurinkoisessa ja valoisassa ja ilmastossa paikassa. (Heitz & Geil 1992, 125).

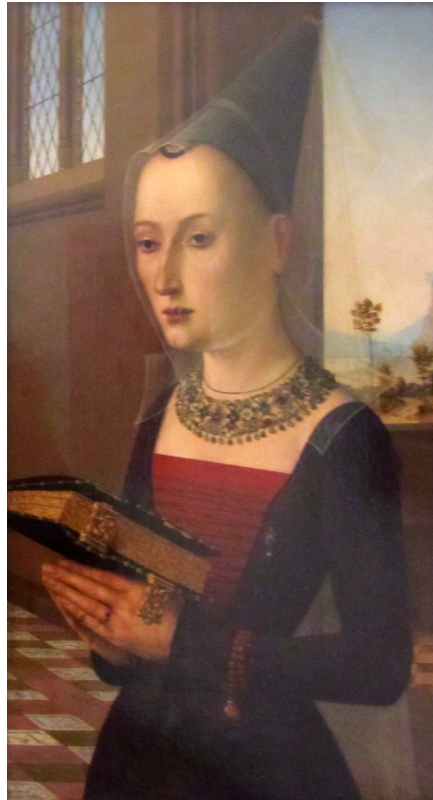
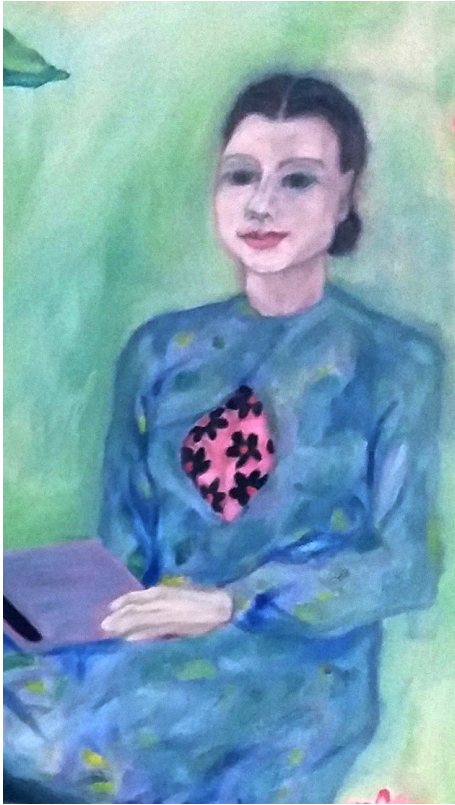
Appelsiiniin tarrautunut hämähäkki

Santa Costanzan mosaiikkiteoksessa (350 eaa.) poimitaan ja poljetaan viiniä viinirypäleistä. Hedelmän vertauskuva on läsnä saman aikaisesti kuva-alalla seikkailevien viiniköynnösten päällä istuvien lintujen kanssa. (Stemp 2010, 135.)

Kiinalaisen uskomuksen mukaan hämähäkin sukuinen ristilukki enteilee hyviä asioita. Myös laskeutuva hämähäkki on taivaallisen ilon merkki. (Biederman 2003, 81.)

Kirja kädessä

Ranskan Musée d'Unterlindeninissa Colmarissa Matthias Grünewaldin Isenheimin alttarimaalauksessa (1915) Johannes pitää kädessään Vanhaa testamenttia. Tämä osoitus siitä, että kirja on merkityksellinen. (Stemp 2010, 123.)

Kuva 3. Yksityiskohta Vuodenajat-maalauksen kesä-segmentistä (vas).. Kuva 4. Yksityiskohta, Maria Bonciani, Baroncellin vaimo (oik.) käsissään kirja (Pierantonio Bandini, Baroncelli and his wife, öljy levyille, 1489, Uffizi, Firenze). Kuvat: Emilia Johansson.

15 Mekko, jossa lehden kuvia

Seppelöity nainen katsoo kohti. Hänen kaulassaan on kukkia ja käsissään ruusuja. Valkea pitkä mekko laskeutuu kukkivalle niitylle. Punaisin neilikoin ja ruusuin kuvioitu vaate on koristeltu helmasta ja kädenteistä pitsillä. (Plumb 1962, 377.)

Kengät

Jan van Eyckin (s. 1390–1441, Alankomaat) miljömuotokuvassa ”Arnolfini muotokuva” (öljy paneelille) puiset kengät sijoittuvat kuvan vasempaan laitaan. Odottava nainen on laskenut kätensä vatsan päälle samalla toisen ojentuessa. Pieni koira on sijoittunut pariskunnan väliin. (Pini 2012, 180.)

Kenkien pois riisuminen on viittaus seksuaalisuuteen (Fleming & Honour, 2012, 622).

Vihreä taivas

Kiinalaisen uskomuksen mukaan vihreä jadekivi on syntynyt lohikäärmeen siemennesteestä. (Häkkinen & Ruuhinen 2009, 255).

Venetsiassa sijaitsevan Vittore Carpaccion maalauksessa ”Pyhän Ursulan uni” (tempera ja öljy puulle, 94x64 cm, 1495) nukkuvan vuoteen takaseinä on eläväisenvihreä. Tilassa enkeli seisoo oviaukon edessä. Kajastavassa valossa on myös vihreää. (Magrelli & Angela 2010, 254.)

Jadenvihreä buddhalaisuudessa on tasapainon väri. (Häkkinen & Ruuhinen 2009, 255).

Kasvava kuu taustalla

Georgia O keeffen maalauksessa Tikapuut kuuhun / Ladder to the Moon (102,1 x 76,8 cm, öljy kankaalle, 1958, Hhitney Museum of American Art) kuu näyttäytyy kasvavan kuun asennossa puolipallona monokromaattisella taustalla (Griffin 2014, 133).

Vaaleanpunainen aluspaita mustilla kukilla

Mekon miehusta alta näkyy vaaleanpunainen paita. Halkiomaisesti avautuva vaate muistuttaa Breran alttaritauluksi maalattua Piero della Francescan teosta ”Neitsyt Maria ja lapsi sekä

pyhimyksiä ja Umbrinon herttua (öljy puulle, 248x170 cm). Taka-alalla munkki, kädessään risti, avaa toisella kaavun halkiota. Paljastuu oikeanpuoleinen kyki, johon viilletty haava. (Magrelli & Angela, 2010, 192.)

Vaaleanpunainen sukkanauha

Kiiltävän punaiseen pitkään asuun pukeutunut (Giovanni Battista Moroni: Albino Bergamon muotokuva, öljy kankaalle, 1543-1547) mies. Hänellä on polvisukat. Pohkeen yläpuolelle on kiinnitetty sukkanauhmainen koristeellinen nyöri. Kädessään hänellä on miekka. (Pini 2012, 105).

4.3 Syksy

Musta hevonen

Tiibetin ja Kiinan rajalla yleinen uskonnollinen symboli on tuulihevonen. Merkkiä monistetaan puulaatalta paperiamulettiin (Saloniemi 2008, 231).

Pienenevä sininen kuu

Amerikkalainen taidemaalari Georgia O' Keeffe näki toistuvasti risti-symbolin New Mexicossa (Griffin 2014, modernismin pioneeri, 2022).

Kasvava ja pienenevä kuu näkyvät kuun muodossa. Kuu valehtelee. Näin muistat kuun kiertosuunnan.

Vaaleanpunainen aamutakki

Väittämä: "Olemme kaikki samaa" on kaksijakoinen. Voimme väittää olevamme kaikki yhtä. Voimme myös väittää, että kaikki toiminta, mitä ihminen tekee, on samaa toimintaa eri muodoissa. Jaottelu ja kaava on ymmärtämistä varten.

Samankaltaisuutta on aamutakissa ja Unkei Muajkun veistoksessa (puu, 192 cm, 1208, Nara), jossa munkin kaapu laskeutuu kylpytakin lailla (Fleming & Honour 2012, 295).

1400-luvun Italiassa naisten harrastuksiin kuului runoilijoiden luomat allegoriat. Lorenzo Lotton (s. 1480– k. 1556) useissa maalauksissa, kuten "Neidon unelma", hahmoilla on yllään kaapumainen vaate, kuin aamutakki. (Plumb 1962, 350 & 354.)

Meri

Venus hahmo yhdistetään vedestä nousevaan naisen kuvaan. Ajatus pohjautuu Botticellin Venuksen syntymä (172 x 278 cm, öljy kankaalle, 1486, Uffizi) -maalaukseen.

1400-luvun ”Luottavaisuus”-embleemissä nainen istuu rantakivellä ja pitelee molemmissa käsissään laivaa. Taustalla veden ja taivaan raja (Ripa 2021, 16).

Aallot

”Valtameri on kuolematon
Saaret kohoavat ja kuolevat
Ääneti saapuu ääneti lähtee”
(Martin 1990, 87.)

Violetti taivas

Giorgionen (Italia, s. 1477 – k. 1510) maalauksessa ”Myrsky” (öljy kankaalle, 82 x 73 cm, 1505) taivas on täytetty painavalla koboltinsinisellä. Näkymä on rauhoittava. Samaan aikaan salama halkaisee taivaan. (Magrelli & Angela 2010, 256-257.)

Musta koira

Piero della Francescan freskomaalauksessa suojeluspyhimyksen eteen polvistuneen hahmon takana kaksi koira katsoo vastakkaisiin suuntiin. Toinen koirista on musta ja toinen valkoinen. (Okkonen 1947, 122.)

Ruusua pitelevä koira

Dolci Carlon maalauksessa Santa Rosa / St. Rose of Lima (33,5 x 25 cm, öljy kankaalle, 1586–1617, Palazzo Pitti, Firenze) katolinen pyhimys katsoo ylävasemmalle. Yllään hänellä on nunnan vaate ja päässä ruususeppele.

Sirkuksessa, sekä burleskiesityksessä ruoskataiteilija katkoi ruusuja ruoskaniskuilla.

(Sirkus Finlandia 2021, Helsinki & Glamazonatrix 2022, Dublin.)

Kuva 5. Yksityiskohta: Tiziano Vecellio, Venus / Venus of Umbrino (öljy kankaalle, 119 X 165 cm, 1538, Galleria Uffizi, Firenze). Kuva: Emilia Johansson.

Vedestä nouseva nainen

Veden voima on synnyttävä sekä tuhoava. Esimerkiksi mikrobit tarvitsevat vettä lisääntyäkseen. Samalla vesi voi tuhota tsunamin lailla.

Matthias Grünewaldin alttarimaalausessa John Baptist pitää kiinni Mariasta. Kumpaakin Jeesus oli neuvonutnut pitämään huolta toisistaan hänen kuoltuaan (Stemp 2010, 123).

Elementistä toiseen siirtyminen voi yhtä lailla edustaa kohdusta maailmaan siirtymistä tai luokkahyppyä.

Keltaiset ulpukankukat

Neitsyt Marian ilmestys -teoksessa (Leonardo d Vinci, öljy puulle, 150 x 156 cm, 1498–1490) enkeli on polvistunut Marian eteen. Nurmella on erilaisia tunnistettavia kasveja, kuten päivänkakkaroita. (Magrelli & Angela 2010, 206–207.)

4.4 Talvi

Tähtilatva

Runsauden embleemissä ”Plenty” vihreään kaapuun pukeutunut nainen on seppelöity. Hänen goisessa kädessään on kimppu sadon kasveja ja toinen käsi hivelee runsaudensarvea. Symbolina se kuvastaa kaikkia välttämättömyyksiä, mitä ihmisellä voi olla. (Ripa 2021, 143 & 144).

Euphorbia pulcherrima, joulutähtenä Suomessa tunnettu kasvi kasvaa luonnollisissa oloissa puun kokoiseksi. Valoisuus ja lämpimyyt edistävät kasvua. Kukkiessa pieni viileys lisää kestävyttä. (Heitz & Geil 1992, 109.)

Karitsa

Jeesus on Mathias Grünewaldin alttaritalu-maalauksessa lampaan olomuodossa kantaen ristiä (Stemp 2010, 123).

Lammas edustaa heikompaa, josta pidetään huolta.

Lampaan pehmeiden allegoria ja sen fyysinen poissaolo nykyaikana kulkevat käsikkäin.

Hummeri

”Kun rapu oli oli asettunut kiven alle siepatakseen kaloja, jotka uivat sinne, nousi tuuli ja tuiversi kalliolta” (Plumb 1962, 197).

”Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki muutkin jäsenet, ja jos yksi jäsen saa osakseen kunniaa, iloitsevat kaikki muutkin sen kanssa.” (Raamattu 1992, 1333.)

Oranssi asu

Oransseihin buddhalaisiin kaapuihin pukeutuneet munkit pyrkivät yksinkertaiseen elämään. (Häkkinen & Ruuhinen 2009, 167.)

Freskomaalauksessa Sera-luostarissa oranssiasuinen hahmo istuu puun alla. Kasvoista puuttuvat yksityiskohdat. Ympärillä on vapaata eläimiä ja luontoa. Freskon vastapuoleisella seinällä oranssi tiikeri. (Saloniemi 2008.)

Juutalainen Platonin filosofiaa seuraava ajattelija Filon perusti terapeuttiyhteisön. Sen jäsenten tehtävänä oli elää erakkona, pukeutua yksinkertaisesti ja lukea Vanhan testamentin allegorioita (Lehmijoki-Gardner 2007, 51).

Jeesus puseron kuvassa

Kompositio, jossa naiseksi luettava hahmo on rinnakkain pojaksi tai mieheksi luettavan hahmon, muistuttaa kuva-aiheeltaan ortodoksisessa ikonitaitteessa yleistä Jumalanäitiä. Ukrainan tiedeakatemian keskuskirjastossa Kiovassa sijaitsee esipiirros aiheesta vuodelta 1760. (Arseni 1995.)

Aamutohvelit

Arkiasu maissa, joissa vetoisat talot. Suomalaiselle tohvelit voivat merkitä kesämökkiä ja saunassa käyntiä. Muovisia aamutossun mallisia kenkiä näkee myös uimahalleissa ja ulkouimareilla luonnon vesistöissä käytössä olevina uimakenkinä.

Marco Antonio Sarellin muotokuvassa (Giovani Battista Moroni, öljy kankaalle, 1543–1547) henkilöllä on koristellut ja juhlat matalapohjaiset kengät, kuin tossut. Savelli katsoo kohti. Kokovartalomuotokuvan oikeassa reunassa on ikkuna, josta näkyy taivasta ja puiden oksia. Hahmo seisoo tukevasti kengillään. (Pini 2012, 105.)

Punainen täysikuu

Johan Gustav Hedmanin maalaamassa alttaritaulussa (Honkajoen kirkko) pyöreä kuu sijaitsee polvistuneen Kristuksen taivaalle kohottuneen katseen yläpuolella (Vartiainen 2012, 40).

Vaaleanpunainen taivas

Le Maître de l'Annociation d'Aix (Meulenoff 1962, 82) enkelin harteilta maahan ulottuva viitta on vaaleanpunainen. Pigmentti on aikojen saatossa voinut haalistua kirkkaanpunaisesta vaaleanpunaiseksi.

Unimaski

Kathmandulaisessa rituaalitanssissa pukeudutaan punaiseen kasvonaamioon (Saloniemi 2008).

”Minä nukuin, mutta sydämeni valvoi.” (Raamattu 1992, 769).

”Teatterinaamiot ovat peräisin humalan jumalan Dionysoksen kulttinaamiosta. Pelkoa herättävien maskien piti karkottaa epäsuotuisat voimat ja vaikutteet.” (Biederman 2003, 116.)

Kiharat hiukset

Nicholas Hillardin (Englanti, s 1547. – k. 1619) miniatyyrimuotokuvassa (A Youth Leaning Against a tree Among Roses, 1587) kiharahiuksinen mieshahmo nojaa ruusuköynnökset jalkoihinsa kietoutuneina (Plumb 1962, 409).

Buddhalaisuudessa kalju pää symboloi luopumista maallisuudesta (Häkkinen & Ruuhinen 2009).

Risti-istunta

Buddha kuvataan usein kolmiruumis-asentoon. Asento viittaa tietämättömyyden ja harhaluulojen voittamiseen. (Saloniemi 2008, 59).

5 Voima merkityksessä

Elämässä merkkien lukemisen mielekkyys perustuu ihmeen kokemiselle tai hypoteesille ihmeen, joskus pyhäksi nimetyn, kokemisesta. Ihme on kokemus, jossa monet tuntemukset yhdistyvät kokemusten myyiksi. Merkit ja niille annettavat merkitykset liittyvät pyhyiden havaintoon, elämän ihmeeseen ja selittämättömäksi määriteltyyn, mahdolliseen totuuteen.

Symbolien merkitysten ja niiden mysteerin, eli selityksillä tyhjentyttömyyden, äärellä lähestytään jumala-kokemuksen konkreettisuutta. Pyhän havaitsemiselle on oltava aineellinen vastine, kuten kuvallinen merkki, jonka kautta kokemus todentuu konkreettisesti. Kuten opinnäytetyön tarkastelu-osion esimerkkien kautta voi tulkita; erilaisissa kuvaperinteissä on pyrkimys lähestyä pyhän kokemusta tai muodostaa kuvallisten symbolien selityksellä myytti, joka sisällyttää itseensä epäsuorasti toisen symbolin merkityksen.

Moninaisen selitystarjonnan myötä tärkeää on valita merkkien selityksen hyviä tarkoituksia palvelleen. Muutoin ihmisen ajattelun potentiaali jää rajoitetulle tasolle: ” - palikkaleikkikalu viittaa aivan toisenlaiseen tapaan oppia maailma edellyttäen, ettei se ole liian hienostunut. Hän ei toimi kuin käyttäjä vaan kuin puolijumala. Hän luo muotoja, jotka kulkevat ja pyörivät, hän luo elämää eikä omaisuutta. Ranskalainen leikkikalu on yleensä jäljitelmä, jonka tarkoituksena on tehdä lapsista käyttäjiä eikä luoja”. (Barthes A 1994, 60.)

Samankaltaisuus välittyy eri kulttuurien kuvaselitysten symboleissa. Satunnaisesti subjektiivisesta näkökulmasta tarkasteluun ”Vuodenajat” -maalaukseen valikoidut merkkien selitykset vahvistavat argumenttia merkityksellisyyden löytämiseen.

Pyhän ja merkityksellisyyden voi löytää tarkasti ottaen mistä tahansa. Barthes sanallistaa sen hyvin kilpa-ajon kuvailussa:

”Ympäriajo on yhtä aikaa sekä imaiseva projisoiva myytti, sekä realistinen että utopistinen ja epäpuhtaitten satujen peittävä taitamatonkin ihminen voi omalla tavallaan aavistaa, kuinka hän itse, yhteisö ja maailma ovat täydellisesti yhtä” (Barthes A 1994, 110).

Antamalla mytologiaa avaavan selityksen jokaiseen omaksi entiteetiksi tunnistettavaan objektiin varmistuu valinnan merkitys. Jätettäessä pois jokin kuvassa esitettävistä symboleista mytologian kokonaiskuva muuttuu. Samalla tavoin se muuttuu valittaessa merkkien lähteet, sillä rajattu valinta jättää havainnon ulkopuolelle toiset mahdolliset vaihtoehdot ja niiden lukuisat kombinaatiot.

Valinnan vapaus yksilön kokemusmaailman ohjautumisessa on immensiteettinen. Samalla sen havaittavuus on haastava käyttäytymispsykologinen prosessi. Esseen poimintoihin vedoten katsojalla on vastuu siitä, mihin lähteeseen hän valitsee kääntyä määrittääkseen omia arvoja ja informaation, kuten myytin, jatkumisen ja kehittämisen perinnettä.

Taiteilija Agnes Martinin maalaukset ovat metafyyssinen osoitus ajatuksen merkityksellisyyden aineellisesta tiivistymästä. Mytologisuuden läsnäoloa, tiedostavuutta ja vaikuttavuutta voi verrata inspiraatioon. Martin maalaa inspiraation käsitteen hengelliseksi ja samaistaa sen tiedostamisen tilan kanssa:

“Inspiraatio tunkeutuu kaikkialle, mutta se ei ole voima. Se on rauhallinen asia, se on häiriintymätön mieli” (Martin 1990, 42).

Vihjeiden avulla voimme ymmärtää ympäröivien symbolien merkityksen. Suuri merkitys on tilanteella, jossa valitsemme tiedon lähteen. Näin voimme kohdata ja lukea maailmaa ja sen yltäkylläisiä merkkejä ja myyttejä häiriintymättömän mielen tilassa. Ymmärtäminen avaa mahdollisuudet ympäristön muuttamiseen omalla toiminnalla. Se on avain muutokseen.

6 Bibliografia

Adkins, Lesley & Adkins, Roy. 2001, Hieroglyfikirja (The Little Book of Egyptian Hieroglyphs). Suom. Toivari-Viitala, Jaana. 2003, Jyväskylä: Atena kustannus.

Arseni Pappismunkki. 1995. Ikonikirja. Keuruu: Otava.

Barthes, Roland. 1957. Mytologioita A. (Mythologies). Suom. Minkkinen, Panu. 1994, Helsinki: Gaudeamus.

-II- 1977. Rakastuneen kielellä B (Fragments d'un discours amoureux). Suom. Roinila, Tarja. 2000, Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Biederman, Hans. 1989. Suuri symbolikirja (Knaurs Lexikon edr Symbole). Suom. Ekko, Paavo. 2003, Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Cennini, Cennino 1400. Kirja Maalaustaiteesta (Il libro dell'Arte, o Trattato della Pittura). Suom. Kallio, Sinikka. 2006, Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Taide.

Finnish National Gallery. Ateneum. Torsten Wasastjerna. Viitattu 1.10.2022.

<https://www.kansallisgalleria.fi/en/object/430822>.

Fleming, John & Hugh, Honour. 1992. Maailman taiteen historia (A World History of Art). Suom. Itkonen-Kaila, Marja & Kokkonen, Jüri. 2012, Helsinki: Otava.

Georgia, O' Keeffe, modernismin pioneeri 2022. Les films d'ici/Arte. Julkaistu 9.5.2022.

Helsinki: Yle. Vitattu 20.9.2022 (<https://areena.yle.fi/1-50935973>)

Glamatrix. 2022. Dublin. Von Teese Dita.

Grebe, Anja & King, Ross. 2015. Florence – The Paintings & Frescoes 1250–1743. New York: Black Dog & Leventhal Publishers.

- Griffin, Randall.** 2014. Georgia O' Keeffe. New York: Phaidon.
- Heitz, Halina & Geil, Gisela.** 1990. Ruukkukasvit (Gräfte und Scherz). Suom. Niinimäki, Pirkko.1992, Helsinki: Tammi.
- Häkkinen, Carla-Rose & Ruuhinen, Heli.** 2008. Symbolit – alkuperä ja merkitys (Signs and Symbols). 2009, Helsinki: Gummerus.
- J. H. Plumb.** 1961. Renessanssi (The Horizon Book of Renaissance). 1962, Helsinki: Otava.
- J.M. Meulenoff, Uitgever.** 1962. Länsimainen maalaustaide. Lampén, Eva & Kilpi Mikko. Helsinki: WSOY.
- Lehmijoki-Gardner, Maiju.** 2007. Kristillinen mystiikka – Läntinen perinne antiikista uudelle ajalle. Helsinki: Kirjapaja.
- Martin, Agnes.** 1990. Hiljaisuus taloni lattialla (The silence on the floor of my house...). Pasanen, Kimmo & Saartisa, Pentti. Helsinki: Vapaa Taidekoulu.
- Magrelli, Shaaron & Sanna, Angela.** 2010. Kuvataiteen maailma – Renessanssi. Play sounds and words. Helsinki: Scala.
- de Morales, Cristóbal.** 1500 – 1553: 6. Agnus Dei, de la misa Vulnerasti cor meum. Nuotit. Pdf-tiedosto. Nancho Alvarez. www.lilypond.org. Viitattu 20.7.2022.
- Nurmi, Timo & Rekiaro, Ilkka.** 1995. Suomen kielen sivistyssanakirja. Helsinki, Gummerus.
- Okkonen, Onni.** 1947. Renessanssin taide. Helsinki, Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Pini, Margherita.** 2012. Renaissance Portraits. Helsinki: Scala.
- Raamattu.** 1992. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suomennos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Ripa, Cesare. 1717. Iconologia, or Moral Emblems. 2021, USA: Franklin Classics Trade

Press.

Saloniemi, Marjo-Riitta. 2008. Muuttuva Tiibet. Tampere: Tampereen museoiden julkaisuja.

Sirkus Finlandia. 2021. Helsinki. Angelika Varga.

Stemp, Richard. 2010. The Secret Language of Churches & Cathedrals. Lontoo: Duncan Baird Publishers.

Vartiainen, Juha. 2012. Suuri alttaritaulukirja. Helsinki: Readme.

Yemelyanova, Tatyana. 1980. Khokhloma Folk Painting. USSR: Leningrad Aurora Art Publishers.